

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 652/2025-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom doc. JUDr. Štefanom Kočanom, PhD., Nitrianska 1837/5, Piešťany, proti postupu Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/113/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/113/2008 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Nitra **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/113/2008 konal bez zbytočných prieťahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **9 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Nitra **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Nitra **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **771,68 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 16. októbra 2025 a prijatou na ďalšie konanie v celom rozsahu uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 652/2025-20 z 13. novembra 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci

bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/113/2008. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov a zároveň žiada priznať mu finančné zadost'učinenie 20 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a priebehu napadnutého konania, ktorého prehľad predložil okresný súd, vyplýva, že žalobou podanou okresnému súdu 13. júna 2008 sa sťažovateľ domáhal proti žalovanému [REDAKOVANÉ] náhrady škody spôsobenej mu pri dopravnej nehode, ku ktorej došlo ešte 30. júna 2005 v obci Cabaj-Čápor. Okresný súd uznesením z 11. septembra 2008 prerušil konanie do právoplatného skončenia trestného konania vedeného proti žalovanému ako obvinenému. V tomto trestnom konaní bol žalovaný trestným rozkazom zo 6. marca 2009 uznaný vinným z prečinu ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona a sťažovateľ ako poškodený bol s náhradou škody odkázaný na civilné konanie. V nadväznosti na to okresný súd 23. júna 2009 určil prvý termín pojednávania na 2. september 2009. Následne súd nariadil v priebehu rokov 2009 – 2012 niekoľko termínov pojednávania, z ktorých viacero bolo z rôznych dôvodov odročených. Na pojednávaní konanom 23. januára 2013 súd pripustil zmenu petitu žaloby a 20. novembra 2013 rozhodol o vykonaní znaleckého dokazovania. V období rokov 2014 až 2017 súd vo veci nerobil úkony plynúce smerujúce k prejednaniu veci a až 28. decembra 2017 pribral do konania znalca z odboru dopravy, ktorý znalecký posudok súdu predložil 28. mája 2018. Ďalší termín pojednávania bol určený až v roku 2020, ale z dôvodu pandemickej situácie, ospravedlnení sťažovateľa, jeho právneho zástupcu, žalovaného a neskôr aj práceneschopnosti zákonnej sudkyne sa vo veci konalo až 2. novembra 2021 a potom 2. júna 2022. Sťažovateľ bol vyzvaný na úhradu preddavku na znalecké dokazovanie, ktoré sám navrhol (z odboru zdravotníctva na posúdenie jeho zdravotného stavu), ale keďže preddavok nezaplatil, znalecké dokazovanie sa nevykonalo. Ďalšie pojednávania sa konali 22. mája 2025, 4. septembra 2025 a 9. decembra 2025.

3. Ústavný súd vlastným šetrením v infocentre okresného súdu zistil, že 30. apríla 2026 bol vo veci vyhlásený rozsudok, proti ktorému sťažovateľ podal odvolanie a súd aktuálne vykonáva úkony spojené s predložením veci odvolaciemu súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta neefektívny postup okresného súdu, ktorým podľa neho došlo v napadnutom konaní k zbytočným prietáhom, a tým aj k predĺženiu jeho právnej neistoty a porušeniu jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Podrobne popisujúc priebeh konania, sťažovateľ zdôrazňuje, že od podania žaloby uplynulo už vyše 17 rokov a v dôsledku doterajšieho postupu okresného súdu mu dosiaľ nebola nahradená škoda spôsobená protiprávnym konaním žalovaného. Zvlášť poukazuje na to, že okresný súd až v roku 2017 pribral do konania znalca z odboru dopravy a znalca z odboru zdravotníctva na posúdenie jeho zdravotného stavu dosiaľ neustanovil. Podľa tvrdenia sťažovateľa ani viacero pojednávania nevedlo k rozhodnutiu jeho veci, a teda do podania ústavnej sťažnosti nie je predmetný spor právoplatne skončený.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti uviedol podrobnú chronológiu napadnutého konania a uznal, že sa v ňom vyskytli viaceré obdobia nečinnosti, ale zdôraznil, že vo veci bolo stanovených 36 termínov pojednávania, z toho len sedem termínov sa uskutočnilo a 23-krát sa nekonalo pre ospravedlnenia sťažovateľa či jeho právneho zástupcu. Len tri pojednávania sa nekonali z dôvodu prekážky na strane sudkyne, jedno bolo zrušené z dôvodu pandemickej situácie, jedno z dôvodu ospravedlnenia protistrany a jedno sa nekonalo preto, že sťažovateľ trval na piatich dňoch prípravy. Okresný súd upriamil pozornosť na to, že žaloba bola podaná v čase, keď ešte nebolo skončené trestné konanie vedené proti žalovanému, a reálne sa mohlo začať konať až v júni 2009. Súd tiež poukázal na obtiažnú komunikáciu so sťažovateľom, najmä čo sa týka špecifikácie petitu žaloby, predloženia dokladov, určenia okruhu otázok pre znalcov, neuhradenia preddavku na znalecké dokazovanie a jeho neustálych neúčastí na pojednávaniach. Z procesného hľadiska preto možno vec považovať za zložitú. Od roku 2020 predseda súdu opakovane konzultoval vec so zákonnou sudkyňou, navrhoval nekompromisný prístup, no napokon akceptoval jej ľudsky jemný a rešpektujúci prístup k sťažovateľovi vzhľadom na jeho vek a zdravotný stav. Súd napokon uzavrel, že konanie síce trvá dlhšie ako iné civilné spory, značnú časť doby však pre prístup sťažovateľa, keď súd akceptoval jeho tempo a ospravedlnenia, a preto podanú ústavnú sťažnosť považuje za zneužitie práva.

III.2. Replika sťažovateľa:

6. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že predseda okresného súdu už vo svojej odpovedi sp. zn. Spr 312/24 z 21. marca 2024 na jeho sťažnosť na prietahy v konaní uznal jej dôvodnosť a konštatoval nesústredený postup sudkyne. Sťažovateľ znova poukázal na vyše šesť rokov trvajúcu nečinnosť súdu (nevykonanie pojednávania) v rokoch 2014 – 2020 a následné zdĺhavé (ne)pribratie znalca, čo spôsobilo ďalšie predĺženie konania. Objasnil, že ústavnú sťažnosť považuje za účinný prostriedok ochrany jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, keďže súd, resp. zákonná sudkyňa (nie on ako žalobca) určuje priebeh a tempo súdneho konania. Tiež poukázal na to, že už v trestnom konaní boli pribratí znalci na objasnenie skutku, a preto nebolo vôbec potrebné dodatočné znalecké dokazovanie aj v napadnutom konaní. Na druhej strane však aktuálne trvá na pribratí znalca z odboru zdravotníctva na posúdenie jeho zdravotného stavu, lebo tvrdí, že má v dôsledku dopravnej nehody vážne zdravotné následky.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

8. Podstata námietok sťažovateľa súvisí s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a je založená na tvrdení, že v napadnutom konaní o náhradu škody, v ktorom má postavenie žalobcu, okresný súd nekoná priebežne a plynulo a spôsobuje vo veci zbytočné prietahy.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 318/2022).

10. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

11. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

12. V súvislosti s ústavným prieskumom postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd zistil, že konanie v uvedenej veci začalo v júni 2008, do júna 2009 bolo prerušené a následne až v apríli 2026 bol vo veci vyhlásený rozsudok. Predmetnú dĺžku konania, ktorá doteraz predstavuje už 18 rokov bez právoplatného skončenia veci, treba považovať (i pri zohľadnení uvedeného prerušenia) už *prima facie* za neprimeranú a ústavne neakceptovateľnú. Dĺžka konania je tak sama osebe dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to bez potreby bližšieho hodnotenia troch spomínaných kritérií. Pozornosti ústavného súdu však neušlo, že na ťarchu sťažovateľa je možné v súvislosti s dĺžkou konania v danej veci pripísať odročenie veľkej časti pojednávania, čo však bolo možné riešiť neakceptovaním jeho ospravedlnení zo strany súdu. Uvedenú skutočnosť ústavný súd zohľadnil pri určení (znížení) sumy primeraného finančného zadostučinenia.

13. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/113/2008 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať vo veci a primerané finančné zadost'účinenie

14. Okrem vyslovenia porušenia svojho práva sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov. Z dôvodu, že napadnuté konanie nie je ku dňu prijatia tohto nálezu stále právoplatne skončené (okresný súd bude vo veci konať aj po rozhodnutí odvolacieho súdu v súvislosti s trovami konania), ústavný súd podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde tomuto návrhu sťažovateľa vyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

15. Sťažovateľ tiež žiada priznať od okresného súdu primerané finančné zadost'účinenie 20 000 eur z dôvodu dlhodobo pretrvávajúceho stavu právnej neistoty, ktorá má dopad aj na jeho zdravotný stav a majetkovú sféru, ako aj z dôvodu, že v súvislosti s neefektívnym postupom a nečinnosťou okresného súdu mu ani po rokoch nebola žalovaným nahradená škoda.

16. Cieľom primeraného finančného zadost'účinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadost'účinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'účinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

17. Zohľadňujúc celkovú dĺžku napadnutého konania v trvaní dosiaľ 18 rokov, ako aj všetky ďalšie okolnosti daného prípadu, ako je predmet konania a jeho význam pre sťažovateľa a najmä správanie sťažovateľa, ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľovi finančné zadost'účinenie 9 000 eur (bod 3 výroku tohto rozhodnutia). V prevyšujúcej časti uplatneného finančného zadost'účinenia ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto rozhodnutia).

VI.

Trovy konania

18. Ústavný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v sume 771,68 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

19. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby (§ 11 ods. 3 vyhlášky) uskutočnený v roku 2025 predstavuje sumu 371 eur, čo za dva úkony, na náhradu trov ktorých sťažovateľovi vznikol nárok (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti 2 x 371 eur), s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 14,84 eur) predstavuje spolu 771,68 eur.

20. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

21. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2026

Peter Molnár
predseda senátu